

sia. Confer Mabillonum (1). Eadem veritas in eodem Canonicō Jure luculenter adstruitur (2). Quare concludit Suarezius: « Festum assumptionis beatissimae Virginis Mariæ ex præcepto juris communis servandum est. Ita docent omnes doctores in cap. 1 de consec. d. 3, ubi expresse hoc festum numeratur, et in cap. ult. de feriis, ubi sub festivitatibus virginis, et inter festivitates ejus habet quamdam excellentiam, quia gloriam, præmium ac triumphum sanctissimae Virginis nobis repræsentat (3). »

Nil mirum, si alia desint vetustiora Rom. Ecclesiæ monumenta; quum, longe lateque magna illa Diocletiani sœviente persecutione, coronata bestia præcepit, ut omnia comburerentur Ecclesiæ chronica, prout testatur Eusebius qui suis oculis Rom. Ecclesiæ chronica concremata prospexit (4).

Nisi proinde dicere velimus, quod Rom. Ecclesia in re tam gravi quæ cultum attingit, turpiter errarit; fatedum satius est, Virginis Assumptionem super immobile fundamen infrangibilemque basin fulciri. Quantu namque faciendus sit ejusmodi Ecclesiæ sensus in re theologica, nemo, qui prorsus in eadem disciplina hospes non sit, ignorat. Nulla sane fieri ratione potest, ut Rom. Ecclesia falsam ac erroneam imbibat doctrinam, utpote quæ a Spiritu sancto peculiariter ratione jugiter edocta.

(1) Lib. 2 de Liturgia gallicana.

(2) Can. 1 de Consecrat., dist. 3, et cap. ult. de Feriis.

(3) De Relig., tom. 1, lib. II, de diebus festis, cap. ix, n. 13.

(4) Ecclesiast. Histor., lib. VII, cc. II et III.

Caput II.

Ecclesia Apostolica et Subapostolica.

1. Christus ex toto genere humano duodecim Apostolos elegit, ut in omnem terram exiret sonus eorum, novæ Fidei fundamentum constituerent, totumque disponerent ordinem Ecclesiæ. Ecclesias apud unamquamque civitatem considerunt, ait Tertullianus, loquens de Apostolis, *a quibus traducem fidei et semina doctrinæ cæteræ exinde ecclesiæ mutuantæ sunt, et quotidie mutuantur ut ecclesiæ siant* (5). Quapropter Apostoli eorumdemque per totum orbem successores præsto sunt in themate nostro locupletissimi testes, adeo, ut per eos sensum atque doctrinam ecclesiarum in Deiparentis corpoream Assumptionem unanimiter conspirantium agnoscere, prout nuper, faterique pergamus. Et ut ab Apostolis qui passim toto orbe ad hominum punctionem missi sunt, ducamus initium, perspici vel leviter potest, quanto robore de sacro illo duodenario collegio quod lateri suo Christus adlegit, Deiparæ Virginis adstruatur Assumptio.

2. Illum cogita beatum felicemque diem quo ex hac vita migratura erat beatissima Virgo Deipara. Eo die Apostoli omnes qui toto orbe ad Evangelium disseminandum dispersi erant, Ierosolymam divino imperio et angelorum ministerio, ut pie creditur, delati convenerant, exceptis Jacobo qui jam naturæ concessit, evangelicam firmans suo cruce doctrinam, et Thoma qui absens fuit. Vix ubi per-

(5) Tertull. lib. de præscript., cap. 9.

rexerunt ad sacrum locum, ubi sanctissimum jacebat exanime corpus Deiparæ Virginis, ut hoc per tres dies magno venerationis pietatisque sensu, centies ac millies seipso ad illam Illi commendantes, sacris cum precibus ac sacra coluerint hymnodia. Reserato deinde tumulo, sepulcralia hinc dumtaxat invenerunt, sacrum vero corpus invenire nulla qualibet ratione potuerunt. Quam ob rem unanimiter inclamat, lacrymarum imbre perfusi: Virgo Dei Genitrix, nostra mater, nostra magistra, nostra saluberrima monitrix, doctrix, roboratrix, confortatrix ad cælum cum anima et corpore divinitus assumpta est. Hisce peractis, eo quisquis, unde digressus est, revertitur.

Præfatum eventum incliti testantur scriptores, div. Joannes Damascenus *de dormitione beatissimæ Virginis* cum S. Mellito sardicensi episcopo narrat de quodam hebræo qui fuit princeps sacerdotum iudeorum, quod is furore percitus feretrum in quo positum erat venerabile corpus Deiparentis, evertere ac in terram dejicere voluit; sed, ecce! mox feretro manus ejus adhaeserunt. At, quum ille maximo dolore torqueretur, et pœnitentia ductus auxilium peteret, dixit ad eum Petrus: Si toto corde credideris in Dominum Jesum Christum, solventur a feretro manus tuæ; et cum dixisset: Credo, statim solute sunt manus ejus a feretro; et quia adhuc erant aridæ, iterum Petrus ad eum: Accede, dixit, ad hoc corpus, et osculare lectulum, atque dic: Credo in Deum et Dei Filium quem ista portavit, Jesum Christum; et cum accedens osculatus esset lectum, statim omnis dolor recessit ab eo, et

vel ipsa de B. Virginis Assumptione traditio falsitate corripitur.

3. Plura tamen adminicula bujuscemodi rem magis atque magis roborent. Sanctus Mellitus loc. supra cit. narrat, divos Petrum et Paulum corpus B. Virginis Mariæ gestasse, Joannem ante feretrum palmam prætulisse, cæteros vero Apostolos cecinusse psalmos. Novum ecce miraculum! nubes lucida, coronæ instar, apparuit super feretrum, sicut apparere solet magnus circuitus juxta splendorem lunæ, et angelorum exercitus erat in nubibus canticum suavissimum occinens, ita, ut egressus de civitate populus miraretur inquiens: quis est iste sonitus tantæ suavitatis?

Præterea: div. Joannes Damascenus *de dormitione beatissimæ Virginis* cum S. Mellito sardicensi episcopo narrat de quodam hebræo qui fuit princeps sacerdotum iudeorum, quod is furore percitus feretrum in quo positum erat venerabile corpus Deiparentis, evertere ac in terram dejicere voluit; sed, ecce! mox feretro manus ejus adhaeserunt. At, quum ille maximo dolore torqueretur, et pœnitentia ductus auxilium peteret, dixit ad eum Petrus: Si toto corde credideris in Dominum Jesum Christum, solventur a feretro manus tuæ; et cum dixisset: Credo, statim solute sunt manus ejus a feretro; et quia adhuc erant aridæ, iterum Petrus ad eum: Accede, dixit, ad hoc corpus, et osculare lectulum, atque dic: Credo in Deum et Dei Filium quem ista portavit, Jesum Christum; et cum accedens osculatus esset lectum, statim omnis dolor recessit ab eo, et

sanatæ sunt manus ejus. — Tot rerum adjuncta mirificum Apostolorum in sacrum locum adventum melius evincent, mirificumque proin eorumdem Apostolorum de B. Virginis Assumptione testimonium.

Neque tamen satis. Juvenalis archipresul jerosolymitanus a summis principibus Marciano et Pulcheria monitus, ut hac de re animi sui sensum aperiret, de morte scilicet atque translatione corporis Mariæ, coram multis et in magno Patrum consessu id respondit, quod ipse rerum ad ecclesiam suam jerosolymitanam spectantium peritissimus longa veracique multorum PP. traditione confirmatum acceperat, nimirum instante Virginis obitu, Apostolos ex diversis orbis partibus Jerosolymam perrexisse, totum triduum ad Virginis Deiparæ tumulum perseverasse, atque quum clausum illud aperuerint, sepulcralia tantum lintea reperisse, intemeratum vero corpus ejus jam translatum nunquam nec uspiam apparuisse. Hæc Nicephorus (1), hæc div. Joannes Damascenus (2), qui etiam causam, ob quam sepulcrum apertum fuerat, verbis complectitur, nimirum Apostoli Thomæ adventum qui ad exequias Deiparæ sero veniens, corpus illud sanctissimum quod Deum suscepserat, maximopere cupiebat suis oculis contueri.

4. Hæc igitur traditio de corpore Virginis Assumptione tanta temporis antiquitate fulcitur, ut ad orientem Ecclesiæ auroram, ad apostolicam pertingat ætatem. Et si juxta illam quam retulimus pervetustam traditionem A-

(1) Lib. 15, cap. 14. (2) Orat. 2 de Assump.

postoli Virginis triumphalem in cælos sublationem agnoverint, immo propriis — ut ita dicam — oculis satis aperte conspexerint, nonne totum per orbem eam disseminare nisi sunt, ut eandem christifideles magna lætitia concelebrarent, summoque pariter omnes venerarentur honore? præter ullam dubitationis aleam. Unde mihi libet inclamare dumtaxat: ter quaterque felices Angeli qui viderunt quod Apostoli non viderunt! non ita tamen, ut, quod non viderunt, nullatenus potuerint arguere. Jacebat in sepulcro sanctissimum corpus omni sensu et vita privatum, ut cætera hominum corpora jacere solent, corruptio tamen omnis aufugerat ab eo. Tertia pulcrius illucescente die, angelis stipatus ad sepulcrum venit Christus, penes quem et vitæ et mortis imperium est. Mortem quam sua morte vicit, longius jussit abscedere, jacentique corpori non vitam tantum, sed etiam immortalitatem, splendorem admirabilem, subtilitatem, agilitatem, pulcritudinemque contulit inauditam. Ingreditur beatissima anima carnem quam deseruerat; surgit repente corpus quod jacebat, ut sol alter rutilans, aquila velocius, ipsa pulcritudine pulcrius; mira facies venustate lucet; crines aurum fulgore superant; redivivæ carnis membra totam videntur exhausisse pulcritudinem; attollitur humo corpus micantissimum; a dextris potentissimi Regis Filii sui Regina graditur; cælestis universa curia gradientem magna cum lætitia comitatur, et ridente cælo ac tota jubilante natura, gloriosa cum anima et corpore cæli penetralia scandit. Ave, in anima

et corpore cælestis incola, ad nos tua lumina, ad nos ad nos tua lumina verte, tuos filios circumspiciens qui nati in hujusce peregrinationis ærumnâ tot malorum ingruentium dolorumque peste fatigamur.

5. Ad eam tamen, unde digressi sumus, demonstrationis severitatem revertimur. Unde sic: ab ipsis rei christianæ primordiis Assumptionis festum universa tenuit semper retinuit Ecclesia, nec uspiam illam constituere concilia. Igitur illam Apostolos tradidisse cendum est. Id evidens appetit juxta tritam sermone sententiam qua div. Augustinus contra Donatistas utitur: « Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur (1). » A primo igitur Ecclesiæ nascentis exordio piennissimæ nostræ veritatis origo dimanat, apostolicam attingit ætatem, et ab ipsis Apostolis firmitatem acquirit et robur. *Habeo proin origines firmas ab ipsis auctoribus quorum fuit res* (2).

Assumptionis festum apostolicis obtinuisse temporibus, plerique testantur auctores. Id tenet Frassen in suo *Scoto Academicō*, Tom. viii; id tenet Florentinius qui ait: « Fluxisse hujusmodi festum ab Apostolis plura docent, quæ passim ex variis Patribus recentiores adducunt ex quibus negari nequit aliqua ex Apocryphis libris originem traxisse (3). » Id quoque tenent theses dogmaticæ de Ecclesia ejusque capite et de homine, nec non

(1) Lib. 4 de Bapt. contr. Donat, cap. 24.

(2) Tertullianus de Præscript. adversus Hær. cap. xxxvi.

theses selectæ de historia ecclesiastica quas in collegio sancti Beunonis prov. Angl. Societatis Jesu propugnandas assumpsit F. Sylvester Joseph Hunter ejusdem Societatis: « Exinde constat hoc privilegium ejusque festum, quod in systemate Mariano conspicua pars est, et quod tantopere cum aliis doctrinis revelatis cohæret, Apostolos, ipsumque Joannem, latere non potuisse, ac proinde ex apostolica traditione Ecclesiae innotuisse (4). »

Nullum plane laboris impedimentum div. Bernardi ad Lugdunenses canonicos parant verba, quibus in eam inclinat sententiam, hanc de Assumptione solemnitatem non Apostolorum sed Ecclesiæ auctoritate fuisse sanctam. *Accepi sane ab ecclesia, ad Lugdunensis ecclesiæ canonicos Claravalensis abbas scribebat, illum diem cum summa veneratione colendum, quo assumpta de sæculo nequam* (B. V. Maria), *cælis quoque intulit celeberrimorum festa gaudiorum* (5). Hujusmodi facile diluitur eppositum abstinentiæ quadragesimalis exemplo, quæ ecclesiastica lege tametsi præcipiat, Apostolos tamen ipsos et auctores et institutores certissime habet. Et hæc est ratio, quare præsens caput inscripserim *Ecclesiam Apostolicam*; quum Apostoli proprie vereque *primitivorum Ecclesiam* constituerint. Certo proinde certius est, in sacro rerum apostolicarum deposito tum veritatem Assumptionis tum festum Virginis assumptæ comprehendi. Jure merito ab ipsis Apostolis celebritatem

(3) Martyr. Exercit. 8.

(4) Tertio Kalendas Aug., A. S. H. MDCCCLXIX.
(5) Epist. 174.

istam fuisse institutam plures auctores autumant, juxta illud Vincentii Lyrinensis proloquium *quod ubique, quod semper, quod ab omnibus aut creditum aut actum fuit*, id nonnisi ab apostolica traditione descendere. Unde veraciter B. V. Deipara Spiritu sancto afflata de se ipsa fatidico ore cecinit: *Beatam me dicent omnes generationes* (1).

6. Aliud tamen quidpiam diligenter inquiramus. B. Petrus Apostolorum princeps, cum adhuc in Syria moratur in anteradensi civitate, quæ nunc Tortosa vocatur, Deiparenti Virginis sacellum erexit ex ære a christianis collato. Id tradunt graves auctores, Jacobus de Vitriaco cardinalis (2), Adrianus Junius (3), Thomas waldensis (4), Raphael volaterranus (5), qui addit, in eodem sacello B. Petrum primo sacrificasse.

Idem Apostolorum princeps, cæteris Apostolis cooperantibus, virginalem domum seu cubiculum, in quo Deipara genita et educata est, in quo Verbum caro factum est, quod nunc Laureti religiosissime colitur, in templum consecravit, et in templi formam rededit. Annales flumenses apud Angelicam. — Idem div. Petrus in sacrificio missæ primus commemorationem Virginis introduxit, ut liquido constat ex liturgia latina, seu romana quam B. Petri esse tradit Leo III Pont. Max. (6), et post eum Aquinas (7). — Ex animadversione porro Tillemontii festum Virginis, sacellum Virginis,

commemoratio Virginis, et alia pariter ejusdemmodi simpliciter vel absolute accepta festum, sacellum, commemorationem Deiparentis in cælum assumptæ vere ac proprie sonant (8). Quocirca, si B. Petrus sacellum erexerit, virginalem domum seu cubiculum in templum consecraverit et in templi formam redegerit, nec non in missæ sacrificio primus introduxerit commemorationem Virginis; Virginis proin in cælum assumptæ hæc omnia dicavisse, fatendum sat probabiliter est; quum ista simpliciter vel absolute ponantur.

Coapostolus Paulus et doctor gentium. In suis iste litteris Virginem Beatissimam honorifice nominat, cum scribit: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere* (9). Quæ mulier? illa profecto quæ a Joanne in libro Apocalypses super astra cæli conspicitur *amicta sole, splendore nimirum corporis, quemadmodum plerique DD. opinantur*. Incitus tamen est præfatus textus; prosequitur enim Apostolus: *ut eos qui sub lege erant, redimeret*. Porro Christus qui perfecte debebat Virginem Deiparentem redimere, ne dum præservavit illam a culpa, verum etiam liberavit illam quæ *sub lege mortis erat, haud quidem morte peccati* de qua loquitur Apostolus, sed *morte quæ naturalis conditio est*. — Præterea: quid per illam vocem *ex muliere* sibi velit Doctor gentium, videamus. Ex mente S. Cyrilli jerosolimitani episcopi adstruit illa voce A-

(1) Luc. cap. i.

(2) In sua hist. orientali.

(3) In sua Nomenclatura.

(4) Cap. 81.

(5) Lib. 2 geograph.

(6) In epist. ad Michaelem.

(7) 3 p. q. 78, art. 2 ad 5.

(8) Till. ad Vit. B. M. Virg., n. 18.

(9) Ad Galat. iv, 4.

postulus incorruptibilitatem corporis Deiparæ: non enim dicit *factum ex viro et muliere, sed ex muliere dum taxat sine ulla prorsus corruptione*. Illud vero corpus quod gignens nullam patitur corporis corruptionem; moriens, nullam pariter corporis congruit videre corruptionem.

S. Jacobus major. Hic B. Virginem honoravit, cum ei adhuc in terris degenti Cæsaraugustæ in Hispania templum erexit, quod testantur Antonius Beuterus (1), Joannes de Pineda (2), Vasæus (3), Hieronymus Blanca (4), Bzovius (5). Ribadeneira in vita sancti Jacobi rem gestam narrat. Cum S. Apostolus in Hispania novem tantum incolas ad Christum convertisset, et eam ob causam multum doleret, seque precibus daret, Cæsaraugustæ apparuit ei B. Virgo columnæ insitens (quæ adhuc vivebat sed in oriente), choro angelorum suavissime canentium stipata, dicens: *Hoc in loco ædificabis ecclesiam, eamque meo nomine insignies; quia hæc Hispaniæ pars erit mihi devotissima, et ex nunc eam in meam protectionem accipio*. Paruit Apostolus et ædificavit sacellum, quod etiamnum *Sanctæ Mariæ in columna* nuncupatur. Atque inde per novem illos ejus discipulos seuta est totius Hispaniæ conversio, illeque religionis flos, decor et robur jure reges Hispaniæ catholici cognominantur. Interim B. Jacobus Jerosolyma redux, ubi convenit, ut morti pretiosæ Virginis adesset, ejus resurrectioni et Assumptioni, populo sibi divinitus

(1) In chronic. hisp., cap. 23.

(2) In monarch. eccl., lib. 10, cap. 2, § 4.

(3) In chronic. hispano.

concredito visa portenta narravit, et sacellum quod jam extruxit, Virginis Deiparæ quam suis ferme oculis conspicerat in anima et corpore cælica regna penetrantem, summa ejus populique devotione dicavit.

S. Jacobus minor. Hic quo studio B. V. Mariam coluerit, liquet ex sacra ejus liturgia, in qua sanctissimæ Matris honorificentissime meminit, ejusdemque laudes mirum in modum prædicat. Post multam Deiparæ invocationem his eam verbis glorificat: « *Commemorationem agamus sanctissimæ, immaculatæ, gloriosissimæ, benedictæ Dominæ nostræ Matris Dei, et semper Virginis Mariæ.* » Postea chorus ita respondet: « *Dignum est ut te vere beatam dicamus, Deiparam semper beatam et omnibus modis irreprehensam, et Matrem Dei nostri honorabiliorum quam cherubim, et gloriosiorem quam seraphim, quæ sine corruptione Deum Verbum periperisti, te revera Deiparam magnificemus.* » Nonnulla verba corpoream Deiparentis Assumptionem videntur innuere. Pauca de singulis. Ut quid nuncupat B. Apostolus Virginem Mariam *vere beatam?* num illius beatitudine vertebatur in dubium? minime quidem: beatitudinis perfectionem hæc verba designant, *vere beatam*, scilicet in anima et corpore. Voces *semper beatam* discutiendas petimus: numquid finem beatitas habet? prorsus nequaquam; beatitas ergo corpus attigit, ita, ut B. Virgo semper in cælis cum corpore fruitura credatur.

(4) In Commentariis rerum Aragoniæ ad ann. Dom. 1118.

(5) Lib. 2 de Signis.

Qualiter demum *gloriosior* esset *quam seraphim*, si corporis glorificatione careret?

S. Joannes evangelista. Hic qua devotione B. V. Mariam coluerit, conjici facile potest ex eo quod filius ejus adoptivus fuit, quem illa in filium suscepit, et ipsa vicissim in matrem; quam et secum Ephesum duxit ab Ascensione Christi, cum facta est Apostolorum divisio, ut testantur Patres Concilii ephesini. Quam et inde Jerosolymam paulo post reduxit, non enim diu Ephesi commoratus est. B. Joannem magna nimis incessit cupidio videndi Deiparam, postquam in caelos fuit evecta. A se abruptus cum Filio Matrem spectavit quantilibet gloria perfruentem, et ideo etiam cum anima et corpore gloriosam. Deinde cunctis qui passionis crucis devote meminissent, B. V. per Filium quatuor dona spondonit, etc. Ita Pomer. (1).

S. Matthæus Apostolus et evangelista. Hic quam impense B. M. Virginem dilexerit et coluerit, luculenter monstravit, cum illius dignitatem brevibus sed prægnantibus verbis initio sui Evangelii descriptis, inquiens: *De qua natus est Jesus qui vocatur Christus.* Hæc est virginea laudis summa. Omnia ejus privilegia collegit, omnesque prærogativas, quas inter eminent corporea Deiparentis Assumptio, complexus est, cum dixit, ex ea natum fuisse Jesum. Div. Thomasa Villanova hæc verba premens, ajebat: « Sufficit ad ejus plenam historiam, quod scriptum est, quia de illa natus est Jesus; quid amplius, quid ultra requiris in Virgine? Sufficit tibi quod Mater Dei

(1) Lib. 3 de B. Maria V., p. 4, n. 4.

est. » Unde cum de ea audis quod Mater Dei sit, debes inde reliqua colligere, sicut ex ungue leonem. Quapropter implicite complessit in eo breviloquio Apostolus evangelista triumphalem Virginis cum anima et corpore sublationem. Sic cæteros itidem Apostolos eundem sui animi sensum aperuisse credendum est, ac præsertim BB. Simonem et Judam qui erant nepotes Deiparæ ex parte Josephi. Quod si de sanctis Christi confessoribus ævo suo Tertullianus scribebat: *Oblationes pro natalitiis annua die facimus* (2); et infra: *Habes tuos census, habes tuos fastos, nihil tibi cum gaudiis sæculi;* quid nostra impedit quominus in Reginæ Apostolorum obsequium ab ipsa Ecclesiæ constitutione solemnitatem Virginis assumptæ div. Apostolos coluisse credamus? — Id autem magis patefiet ex seqq. capitibus; quum omnes omnium ecclesiistarum pastores atque doctores habeant Apostolam quempiam vel prout antecessorem, uti Clemens Petrum, vel prout auctorem, ut in smyrnæsi ecclæsia Polycarpus Joannem, vel prout remotam causam, ut Apostolorum principem per ejus in Romana cathedra successores Ecclesiæ omnes.

7. Ad Patres vero quod attinet apostolicos, fatendum pariter est, quod vel ipsi qui ex Apostolorum labiis puram cælestemque veritatum lympham biberunt, Assumptionis veritati tributum solverint.

Glycas, rerum ecclesiasticarum petitissimus auctor, non tantum Apostolos, verum et septuaginta duos di-

(2) De Cor. Milit. 208, ut etiam notat Gravesson Hist. Lit. de Tertulliano.

scipulos Jerosolymam convenisse te statur, et ibidem sacri corporis translationem de terrestri ad cælestem Jerusalem agnovisse commemorat. Hinc rationabile dictu est, eos LXX discipulos, quum Assumptionem Virginis Marie quoad animam et corpus agnoverint, in omni tribu et populo et natione, ubi disseminare sacrum Evangelium nitebantur, eam longe lateque tradidisse.

In sacris suis litteris Clemens Romanus (cf. caput superius, n. 2) universam post Petrum visibilem Ecclesiam fortitudine petræ gubernans, psychosomaticam Deiparentis Assumptionem satis aperte declarat. Unde div. Theodorus Studita refert: « Par ratione Deiparæ quoque jejunium observamus: et ipsis die transfigurationis piscibus et oleo utimur, et quamquam hunc aliter transigere oporteret, nihilominus id per jejunium vetatur. Ast ipso die dormitionis Immaculatae Deiparæ, si contingat feria iv, vel vi non utimur carne vel caseo propter magnum tremendumque somni hujus admirandi prodigium. Tunc enim venerabiles Salvatoris apostoli, ut in sacrâ scriptis comperimus Clementis Romani, tres integros dies apud sepulcrum manserunt, donec a divo Angelo de re tota certiores facti sunt (1). » Quapropter ex cœnobita Theodoro Deiparæ Virginis assumptæ traditio subapostolicum ævum attingit, et Clementis Romani sententia ita ex se patescit ut nil supra melius.

(1) Doctr. Chronic. Monast. Hudii, pag. 1702.

(2) Obiter heic animadvertisimus affatin fuisse conquisitum, quidnam verbis illis *imbecillitatis bonitatem* Dionysius intellexerit. Sed quamvis ad componendum sensum alii aliter perlegant, ni-

Et ut quemlibet alium Patrem apostolicum silentio præteream, producam magnum illum philosophum-theologum S. Dionysium areopagitam, D. Pauli Apostoli discipulum, eumque non auritum sed oculatum testem qui quod vidit, enarravit, et in libro *de divinis nominibus* cap. 3 ad Timotheum scribens totidem verbis consignavit: hic itaque scriptor apostolici ævi ratione breviter assignata, qua de causa post S. Hyerotheum libros theologicos exaraverit, prædicatis ejus laudibus, quomodo una cum Petro et Jacobo dormitioni sanctissimæ Virginis interfuerit, et quidquid in ea contigerit narrat, atque mox inquit: « Et hoc a nobis perquam studiose observatum est, ne quidquam eorum, quæ divinus ille præceptor plane nobis expressit, ullo modo attingeremus; ne secundo eodem repetemus quæ ad scripturam aliquam elucidandam ipse tradiderit; nam etiam apud ipsos divino spiritu plenos Pontifices nostros cum et nos, ut nosti, et plerique alii ex sanctis Patribus nostris ad contuendum corpus illud (græce σῶμα, in aliquibus codd. legitur σῆμα, idest sepulcrum) quod auctorem vitæ Deumque receperat, convenissemus (aderat autem frater Domini Jacobus et Petrus, supremum decus et antiquissimum theologorum culmen) ubi post contuitum placuit antistitibus omnibus, pro virili cuique sua, infinita potentia prædictam divinæ imbecillitatis (2), bonitatem collaudare. »

hilo tamen secius juxta S. Maximum ad Scholia et Paraphrasin Pachimore, nomine *divinæ imbecillitatis voluntaria Filii Dei humiliatio venit usque ad corpus absque peccato.*

Superius allata verba S. Dionysii de B. V. Maria, secus ac plerique senserint, intellexerunt Nicephorus (1), div. Thomas (2), Metaphrastes et div. Joannes Damascenus (3) qui loc. cit. memorat itidem, una cum S. Dionysio, S. Timotheum ephesinum antistitem et B. Hyerotheum cælesti portento interfuisse: « Aderant tunc cum Apostolis sanctissimus Timotheus, primus episcopus ephesiorum, et Dionysius areopagita, sicut ipse testatur in iis quæ de beato Hyerotheo, qui ipse quoque tunc aderat, scripsit ad predictum Timotheum, sic dicens, etc. » Testes proinde coævi et suppares duodenario apostolico Collegio suis ferme oculis corpoream Deiparentis Assumptionem prospexit testantur.

Ad magnum tamen Dionysium qui an. Christi 108 martyrio coronatus est, revertamur. Isthic in conjunctissima Filii Dei cum Maria Christi Mater relatione cum deprehenderet corporeæ ipsius Assumptionis Virginis rationem, scribit: « Et nos quidem una tecum multisque sacris fratribus, sicut meministi, ad spectandum corpus illud vitæ principium Deumque continens conveneramus; simul vero aderant frater Domini Jacobus et Petrus supremus ille apostolorum vertex. Lucidum itaque ac plane decorum spectaculum quod id temporis afflatis divinitus viris illuxit, fuit, ut quidem explico, illustrissima virginitatis tabernaculi a Deo effulgentia, per quam corpus Deiparæ, vitæ principium totumque luminosum viderunt. Corpus supra nos nostramque conditionem,

(1) Lib. 2, cap. 22.

(2) In Commentario Dionys.

per quod nobis divinioris vitæ principium vitæ auctor Jesus donavit, nostras primitias, quas sibimetipsi ex virgineo utero supernaturaliter conflavit, vitæ principium efficiens. Quod si delibatio sancta, juxta Apostolum plane et massa: et si radix sancta, utique et rami. Est ergo Deiparæ corpus vitæ principium, quod ipsam totam Deitatis vitæque initiationem suscepit in se (4). » Ex hoc doctrinæ areopagitæ flore luculenter adstruitur veritas assertæ theseos. Nec mirum; quum Ecclesiæ plane sit proferre de thesauro suo nova et vetera. Omnibus temporibus una semper Ecclesia Christi: numquid hujuscemodi nostri ævi Ecclesia alia atque alia ab illa priorum sæculorum, ut neoterici blaterant? absit omnino.

Plurimum tamen præstat commovere, quæ nomine Dionysii areopagitæ circumferuntur scripta, quantumvis præstantia et doctrina et mirifica eloquii fecunditate præpolleant; dolendum tamen est, a quibusdam de eorum authentia dubitari. Sed isthuc in 4^a parte de re polemica disertiendum relinquimus. Unde finem imponimus huic capiti: corporea Virginis Assumptio quam diligenter inquirimus super aurum et topazion, adhuc viventibus illis sub quorum oculis contigit res, ubertim florere 1° sæculo vel sæculo apostolico cœpit.

Caput III.

Ecclesia latino-græco-liturgica.

1. Assumptionem contuiti sumus in centro, nunc vero in radiis qui

(3) Orat. 2 de Assumpt.

(4) De Div. Nom., lib. 1, cap. 3.

ab illo proficiuntur, eam nitide contueamur oportet. Ab Ecclesiis Romana et Apostolica in quamlibet orthodoxi mundi ecclesiam, sive occidentales sint, sive orientales, gradum facimus. Utriusque tamen nationis ecclesiæ nedum Virginis Assumptionem speculativa ferme ratione tradiderunt doctorum senatu mediante qui pro pia sententia steterint, eamque solerter adstruxerint atque defendent, prout infra dicemus in sequenti capite; verum etiam per sacram liturgiam in proxim quodammodo deduxerunt, de quo id caput versabitur. Liturgia vero auctorem habet episcopum: unde præclara illa sententia Cypriani ad Jubajanum scribentis, *ecclesiam in Episcopo esse*, ac ideo sacram quoque liturgiam quæ præcipua ecclesiæ pars est. Quanta proin sacra liturgia firmitatis robore polleat, quibuscumque clara res est. Ne vero in his liturgicis testimoniis afferendis nimii simus, unum vel alterum cuiusdam ecclesiæ peculiaris attigisse sufficiat. Ecclesia latina primatum obtinet, et latinas inter ecclesias Romana principem sibi vindicat locum: de hac tamen sermo late fuit; quapropter ex ejus primogenita filia, nempe Gallia, ducemus initium.

2. Sensus liturgiæ gallicanæ pro Virginis Assumptione mirificus est. Die 14 augusti illud commemorat sacram testamentum, ne dicam suave mysterium, cum nempe Christus e cruce pependit, et discipulo Matrem, Matrique discipulum commendavit; ea, opinor, mente, ut Virginis ferme mortalitatem innueret. In Assumptionis autem die legitur, non secus ac

in Ecclesia Romana, Evangelium ubi magno præconio laudatur a Christo contemplatio Mariæ sororis Marthæ; quo videtur innui beatifica illa in quam translatâ B. Virgo fuit, immortalitas. Nec nimis: in vigilia memorat, uti diximus, sacrum Christi testamentum in sua dilecto discipulo dilectissima Matre relinquenda, eo fortasse consilio, ut die crastina verbis Apocalypses ejusdem discipuli auspicaretur: « In diebus illis apertum est templum Dei in cælo, et visa est arca Testamenti ejus in templo ejus: et facta sunt fulgura, et voces, et terræmotus, et grando magna. Et signum magnum apparuit in cælo: Mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in capite ejus corona stellarum duodecim. » Quemadmodum arca Dei vivens sinus Deiparæ fuit; sic Deipara cum corpore gloriose fuit in templo cælestis gloriæ collocata. Sol et luna resurrectionis et immortalitatis ejus typum gerunt: ille qui fixus jugiter est, et cuius rutilo Mulier splendore perfunditur; ista, figura temporis, ex quo sui virginis pedes exierunt. Quid insuper per *templum* nisi cælestis paradisus, quidque per *arcam Testamenti* nisi Deiparæ corpus quod in se conditorem æternæ legis æthereumque manna continuit, mystice designatur?

Postea legitur jucundum hoc atque sublime melos quod rem conficit solidius animumque recreat atque solatur:

Induant Justitiam,
Prædicent lætitiam
Qui ministrant Numini.